

WYDZIAŁ NAWIGACYJNY

UNIWERSYTET MORSKI W GDYNI

SPRAWOZDANIE ROCZNE ODZWIERCIEDLAJĄCE DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁOWEJ KOMISJI DS. JAKOŚCI

KSZTAŁCENIA ZA ROK AKADEMICKI 2023/2024

Po wyborach JM Rektora Uniwersytetu Morskiego w Gdyni na kadencję 2024-2028, powołano Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia w składzie:

1. Dr hab. inż. Tadeusz Pastusiak, prof. UMG – Przewodniczący;
2. Dr inż. Aleksandra Wawrzyńska;
3. Dr inż. Jarosław Soliwoda;
4. Dr Sławomir Zblewski;
5. Mgr Beata Magryta-Mut
6. Mgr inż. Karol Olszewski – Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania Jakością na WN

Na przełomie roku akademickiego 2023/2024 ustalono kontakt mailowy oraz bezpośredni na platformie MS Teams w ramach osobnego Zespołu dla poprawy wymiany informacji między członkami Komisji.

1. Ustalenia wstępne

Wydziałowa Komisja ds. jakości Kształcenia na Wydziale Nawigacyjnym przyjęła za konieczne rozszerzenie „Ustań wstępnych” przedstawionych w Protokole Posiedzeń Komisji z dnia 27.01.2021 r. i odniesionych do publikacji Międzynarodowej Organizacji Morskiej IMO, Maritime and Coastguard Agency MCA oraz Sekretarza generalnego IMO.

a. System zarządzania statkiem i jego bezpieczeństwem (ISM Code) a więc i każdy System Jakości Kształcenia związany z kształceniem pracowników statków morskich powinien zapewnić zrozumiałe i jasne polecenia i instrukcje dotyczące realizacji wymaganych zadań (PRS 2001). W tym zakresie obowiązuje zasada przedstawiania problemu i jego rozwiązania w sposób „krótki i prosty” (Keep it short and simple – KISS). Nadmierna dokumentacja lub nadmiernie rozbudowane procedury mogą utrudniać skuteczność Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem (Safety Management System SMS). W przypadku Uczelni dotyczy to Systemu Jakości Kształcenia. Musi więc być zapewniona rozsądna równowaga procedur i dokumentacji (MCA 2016). Jeżeli nie są one opracowane w wystarczającej ilości, wymagania SMS (SJK) nie zostaną odpowiednio spełnione. Jeśli SMS (SJK) jest zbyt rozbudowane, sformalizowane a więc uciążliwe, SMS (SJK) przygnęta użytkowników i przeciwdziała ich efektywności. Przez to nie wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa transportu morskiego (w przypadku Uczelni - poprawy Systemu Zarządzania Jakością). Przyjęto więc, że procedury i dokumentacja powinny być łatwe w zastosowaniu praktycznym oraz powinny minimalizować

obciążenie wysiłkiem i czasem pracy (PRS 2001). Sekretarz generalny Międzynarodowej Organizacji Morskiej IMO (Mitropoulos 2007) zauważył również potrzebę zapewnienia najnowszych technologii i zweryfikowanych procedur dla zapewnienia możliwości realizacji powierzonych zadań i podejmowania prawidłowych decyzji. Powinny być one efektywnie wykorzystywane przy dostępie do przejrzystości przedstawionych informacji dla pracownika.

b. W wytycznych IMO do kursu modelowego mającego na celu spełnienie obowiązkowych minimalnych wymagań STCW dotyczących szkolenia i kwalifikacji kapitanów i oficerów pokładowych na statkach operujących na wodach polarnych (IMO 2016a, 2016b) wskazuje się, że celem programu nie jest przedstawianie nauczycielom sztywnego „pakietu dydaktycznego” (w przypadku Uczelni – kart przedmiotów), za którym mają „podążać na ślepo”. Nauczyciele powinni pamiętać, że czas wyznaczony w tabelach programu zajęć jest jedynie sugestią i powinien być dostosowany do indywidualnych grup uczestników w zależności od ich doświadczenia, umiejętności, wyposażenia i personelu dydaktycznego. WKJK zauważa, że te zagadnienia w szczególności odnoszą się do siatek godzin w kartach przedmiotów i pochodnych dokumentach.

c. Regulacje prawne Międzynarodowej Organizacji Morskiej dotyczącej Systemu Jakości (m.in. Kodeks ISM) zalecają systematyczne wydawanie poleceń, przypominanie o wydanych poleceniach i sprawdzanie, czy polecenia zostały przez pracownika wykonane. Takie samo stanowisko zajmują przedstawiciele przedsiębiorstw żeglugowych. W ich rozumieniu, podwładny winien chcieć się uczyć. W odróżnieniu od nauczania akademickiego, nauka na statku polega na nauczaniu na stanowisku pracy. Przełożony wydaje polecenia wraz z instrukcją w formie krótkiej, prostej i przejrzystej, do praktycznego zastosowania - jak polecenie ma być wykonane. Podwładny ma wykonywać pracę zgodnie z przekazaną instrukcją i w ten sposób uczy się wykonywania zawodu. Takie postępowanie winno być odzwierciedlone w relacjach pracownik dydaktyczny – student. W odniesieniu do Uczelni oznacza to potrzebę przekazywania pracownikom i studentom, w kilku zdaniach, kluczowych informacji, czyli instrukcji streszczających treść nowych Zarządzeń i innych wielostronicowych regulaminów i aktów prawnych publikowanych przez Władze Uczelni.

d. Praca na statkach w dziale pokładowym (nawigacyjnym) i maszynowym funkcjonuje w systemie ciągłym. Sprowadza się to do przekazywania obowiązków zmianowych (wachtowych) od osób kończących zmianę do osób rozpoczynających zmianę. Dla prawidłowego przekazania obowiązków służbowych wraz z kluczowymi informacjami niezbędne jest aby osoby ze zmiany rozpoczynającymi pracę przybyły na stanowisko odpowiednio wcześniej, przeważnie wystarcza 10 minut przed godziną rozpoczęcia nowej zmiany, ale ten czas zależy od występujących okoliczności zdarzeń na statku i w jego otoczeniu (w morzu i w porcie). Powyższe wymaga od osób pracujących w systemie zmianowym (wachtowym) punktualności wraz z przewidywaniem wyprzedzenia czasowego przybycia na stanowisko pracy przed rozpoczęciem pracy zmianowej (wachtowej). Takie predyspozycje powinni posiadać studenci a jeżeli takich wcześniej nie posiadli, winni takich nawyków nauczyć się podczas studiów.

Powyższe ustalenia były czynnikiem powodującym podjęcie przez WKJK analizy zagadnień, które ściśle związane są z Jakością Kształcenia i Komisja doszukała się w nich możliwości poprawy Jakości Kształcenia na Wydziale Nawigacyjnym. Komisja zauważa, że w ostatnim czasie pojawiły się sprawy, które zdaniem Komisji wymagają szczególnej uwagi i podjęcia działań przez Władze Uczelni, które to powinny wspomóc Jakość Kształcenia na Wydziale Nawigacyjnym a docelowo - uchronić przed zarzutami Audytorów w odniesieniu do nieprawidłowości funkcjonowania kształcenia na Wydziale Nawigacyjnym.

Powołując się na punkty 7 i 10 zadań WKJK oraz regulacje Międzynarodowej Organizacji Morskiej w zakresie Systemu Jakości (Kodeks ISM) Komisja zauważa potrzebę i pilność podjęcia działań wspomagających poprawę formalnej strony Jakości Kształcenia na Wydziale.

Ustalenia powyższe Komisja dokonała na podstawie poniższych pozycji literaturowych:

IMO (2016a) VALIDATED MODEL TRAINING COURSES, Draft new IMO model course on Basic training for ships operating in polar waters, HTW 4/3/1/Add.1, SUB-COMMITTEE ON HUMAN ELEMENT, TRAINING AND WATCHKEEPING, 4th session Agenda item 3, 28 October 2016.

IMO (2016b) VALIDATED MODEL TRAINING COURSES, Draft new IMO model course on Advanced training for ships operating in polar waters, HTW 4/3/1/Add.2, SUB-COMMITTEE ON HUMAN ELEMENT, TRAINING AND WATCHKEEPING, 4th session Agenda item 3, 28 October 2016.

MCA (2016) International Management Code for the Safe Operation of Ships and for Pollution Prevention (The ISM Code), Instructions for the Guidance of Surveyors, MSIS 2/Rev 10/15. Maritime and Coastguard Agency:52

Mitropoulos E (2007) E-navigation: a global resource. Seaways, March 2007:7-9

PRS (2001) Międzynarodowy kodeks zarządzania bezpieczną eksploatacją statków i zapobieganiem zanieczyszczaniu (Kodeks ISM) z poprawkami oraz znowelizowane wytyczne do wdrażania przez administrację Kodeksu ISM. Polski Rejestr Statków, Gdańsk:40

2. Monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia

Zgodnie z przyjętymi dwa lata wcześniej założeniami, Komisja przyjęła, że jest wymagana coroczna weryfikacja zgodności programu kształcenia (kart przedmiotów) z wymaganiami Konwencji STCW dla przedmiotów morskich na kierunku Nawigacja. Ze względu na bardzo rozległy zakres tematyczny przedmiotów konwencyjnych, niezbędna jest aktywizacja pracowników odpowiedzialnych i realizujących zajęcia dydaktyczne z poszczególnych przedmiotów. W celu zapewnienia sprawnej realizacji analizy porównawczej programów nauczania z zapisami konwencji STCW wymagany jest ciągły dostęp do najnowszej wersji Konwencji STCW dla wszystkich zainteresowanych (zdalny albo dostępna duża liczba kopii w/w Konwencji, która umożliwi jednoczesną pracę wszystkich zaangażowanych pracowników). Na podstawie analizy wyników audytów wewnętrznych Systemu Zarządzania Jakością UMG na Wydziale Nawigacyjnym, Komisja zauważa realną potrzebę poprawy komunikacji na Wydziale w zakresie aktualizowania kart przedmiotów (szczególnie systematyczność aktualizacji i dostępność edytowalnych kart) na płaszczyźnie: Osoba odpowiedzialna za przedmiot – Kierownik katedry/zakładu – Dziekan i Prodziekani.

W ramach monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia, dla kierunku studiów Transport, Komisja w wyniku analizy wskazuje potencjalne obszary do dalszego doskonalenia:

- W zakresie treści przedmiotowych większość Kart Przedmiotów (KP) jest odpowiednio przygotowana i zaktualizowana, natomiast występują KP wymagające w tym zakresie uzupełnienia (np. o informację o Odniesieniu do RPS).
- Jednocześnie zauważalne są zróżnicowane podejścia w zakresie sposobu zapisu efektów kształcenia, np. dla dwóch przedmiotów specjalności Morskie Systemy Transportowe i Logistyczne. Poniższe może wymagać ujednolicenia:
 - Przykład 1. EKP1: Tr2A_W06, Tr2A_W12, Tr2A_W15, Tr2A_W17, Tr2A_U05, Tr2A_U12, Tr2A_K05, Tr2A_K06
 - Przykład 2. EKP1: Objaśnia zasady organizacji i planowania przestrzennego portów

morskich oraz terenów około portowych.

- Wydział cyklicznie podejmuje działania, również w roku akademickim 2023/2024, celem aktualizacji programów studiów. M.in. podjęto decyzję o zmianie formy nauczania części przedmiotów, z ćwiczeń na laboratoria celem wykorzystania specjalistycznego oprogramowania projektowego, co jest związane z procesem drastycznie postępującej cyfryzacji w transporcie. Należy mieć na uwadze, że proces ten będzie w dalszym ciągu intensywnie postępował, co nieuchronnie będzie wiązało się z koniecznością dalszego dostosowywania zarówno programów studiów, jak i infrastruktury dydaktycznej (przede wszystkim laboratoriów i symulatorów komputerowych) do tempa unowocześniania się systemów transportowych.
- Członkowie Komisji Programowej ds. Kierunku Transport dyskutują, nakreślają kierunki i przedstawiają propozycje nowych, perspektywicznych specjalności studiów do wzięcia pod uwagę przy dalszych pracach nad projektowaniem programów studiów.
- Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia sygnalizuje również, że dla lepszego nadzoru nad prowadzoną dokumentacją, korzystne mogłoby być także wprowadzenie zamieszczania daty ostatniej aktualizacji na Karcie Przedmiotu w obowiązującym na Wydziale systemie informatycznym.

3. Analiza dostosowania efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach do potrzeb rynku pracy, szczególnie na studiach o profilu praktycznym

Wychodząc z przesłanek jak rok wcześniej, Komisja założyła, że ocenę taką można dokonać po ustaleniu wiarygodnymi metodami aktualnych kierunków potrzeb rynków pracy i ich trendów. Na chwilę bieżącą nie są znane Komisji ani wiarygodne metody, ani wiarygodne źródła pozyskiwania informacji o charakterze statystycznym. Jedynym odniesieniem mogą być regulacje prawne Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), a w szczególności Konwencja STCW i najnowsze regulacje jak Kodeks Polarny, itp. Wymagana byłaby bieżąca kontrola nowych regulacji prawnych wydawanych przez IMO i poszukiwanie w nich nowych trendów w transporcie morskim. Komisja widzi takie możliwości w przypadku opracowania dodatkowych zestawów pytań w ankietach prowadzonych za pomocą metody CAWI (Computer-Assisted Web Interview) stosowanej w Badaniach Losów Absolwentów i prowadzonych przez Biuro Karier Studenckich UMG.

Zwrócono uwagę na statystykę udziału kobiet w szeroko rozumianym przemyśle morskim opracowaną przez Międzynarodową Organizację Morską (IMO) i Women's International Shipping & Trading Association (WISTA) „IMO-WISTA Women in Maritime Survey 2024” (artykuł dostępny na stronie <https://www.gospodarkamorska.pl/panie-na-oceanie-duzo-kobiet-w-morskiej-administracji-malo-na-statkach-raport-85914> , data dostępu 30.06.2025). Łącznie 88 Państw Członkowskich IMO i 608 organizacji z sektora prywatnego odpowiedziało na najnowszy kwestionariusz, w porównaniu z 45 Państwami Członkowskimi i 513 organizacjami, które podzieliły się informacjami w 2021 r. Najnowsze ankietyowanie ma na celu odróżnienie absolwentów krajowych akademii morskich (skoncentrowanych na szkoleniu marynarzy) od absolwentów uniwersytetów morskich (oferujących stopnie naukowe w takich dziedzinach jak projektowanie okrętów, prawo morskie, inżynieria morska, oceanografia itp.).

W artykule wskazano, że kobiety w Polsce znajdują zatrudnienie w portach, stoczniach, żegludze i turystyce morskiej, przetwórstwie rybnym, na uczelniach i w administracji morskiej. Obecność kobiet w Polsce jest również widoczna w przemyśle budowy i marketingu jachtów, w sportach związanych z morzem, firmach spedycyjnych, agencyjnych i zarządzających statkami; specjalizują się w organizowaniu finansowania działalności branż morskich i ubezpieczeniowych. Aktywizują się w organizacjach związanych z bezpieczeństwem żeglugi i ochroną środowiska, bezpieczeństwem ludzi morza i ubezpieczeniami.

W światowej branży morskiej kobiety stanowią 19% pracowników krajowych organów morskich w państwach członkowskich IMO i tylko 16% siły roboczej sektora prywatnego (z wyłączeniem marynarzy). Na morzu kobiety stanowią zaledwie 1% całkowitej liczby marynarzy zatrudnionych przez ankietowane organizacje. Najnowsze badanie (2023-2024) wykazuje, że kobiety w roku 2024 stanowiły poniżej 19% całkowitej siły roboczej objętej badaniem, w porównaniu z udziałem 26% w grupie badanych w roku 2021 (zauważalny spadek udziału). W transporcie morskim Ameryki Północnej kobiety stanowią nieco ponad 18% wszystkich pracowników. Ameryka Łacińska toleruje kobiety w morskim biznesie zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Kobiety stanowią tam ponad 18% zatrudnionych. W Azji kobiety stanowią 16% siły roboczej sektora prywatnego.

Istotną rolę w aktywizacji kobiet w przemysłach morskich odgrywają polityki poszczególnych państw. 73 państwa członkowskie udostępniły informacje na temat polityk/inicjatyw w miejscu pracy uwzględniających kwestie płci obowiązujących w ich administracjach morskich. Łącznie 28 państw posiadało programy szkolenia dotyczące płci/różnorodności. Trzydzieści dziewięć państw oferuje elastyczne warunki pracy, przy czym wszystkie oprócz czterech z nich oferują korzystne zasady dotyczące opieki nad dziećmi w miejscu pracy. Podział demograficzny pokazuje, że większość kobiet w administracji morskiej ma 25-44 lata, przy braku znaczącej reprezentacji kobiet w wieku 18-24 lat.

Z badania wynika, że na stanowiskach oficerów i marynarzy na statkach zatrudnionych jest zaledwie 1% kobiet z aktywnych marynarzy z firm zgłoszonych do udziału w badaniach z 2024 r. Większość kobiet marynarzy w badanych firmach pochodziła z Filipin. Na kolejnych miejscach były przedstawicielki z Grecji, Argentyny, Kanady i Indii, Nigerii, Turcji i Stanów Zjednoczonych. Największy odsetek kobiet marynarzy służył na masowcach i zbiornikowcach. W nauczaniu zawodu marynarza bierze udział 5% kobiet. Zauważalne są znaczne różnice między działaniami poszczególnych państw i armatorów i zarządów portów, firm agencyjnych i spedycyjnych. Większą reprezentację kobiet stwierdzono w rozwijających się sektorach, takich jak usługi środowiskowe, społeczne i zarządzania (ESG) oraz dekarbonizacji, podczas gdy inne, takie jak usługi bunkrowania i prawne, odnotowały spadek. Przyciąganie do biznesu morskiego, zatrzymywanie i promowanie kobiet — zarówno na lądzie, jak i na morzu — pozostaje priorytetem w przyszłości. Jednak aktualne dane wykazują, że możliwości w całej branży są nadal ograniczone dla kobiet z powodu barier takich jak stereotypy płciowe, obawy dotyczące bezpieczeństwa w miejscu pracy, brak polityk przyjaznych rodzinie i trwająca luka płacowa między kobietami a mężczyznami.

Biorąc pod uwagę powyższe statystyki wydaje się, że istnieje celowym dostosowanie polityki Wydziału Nawigacyjnego i Uniwersytetu Morskiego w Gdyni dotyczącej kierunku kształcenia kobiet na etapie rekrutacji i na etapie końcowym studiów, która wyszłaby naprzeciw potrzebom i aspiracjom kobiet.

4. Wyniki badań ankietowych studentów

Opracowano i omówiono zbiorcze wyniki badań ankietowych przeprowadzanych na wydziale w semestrze zimowym oraz letnim roku akademickiego 2023/2024, dotyczących dokonywania przez studentów oceny nauczyciela akademickiego w zakresie wypełniania przez niego obowiązków dydaktycznych.

Ankiety zawierały sformułowanych 6 pytań, przedstawionych w poniższej tabeli.

Nr	Treść pytania
1	Prowadzący zajęcia zapoznał studentów/doktorantów z programem przedmiotu oraz z wymaganiami i kryteriami zaliczenia przedmiotu (ocena od 2 do 5).
2	Prowadzący realizował zajęcia zgodnie z przedstawionym programem (ocena od 2 do 5).
3	Prowadzący realizował zajęcia zgodnie z planem zajęć, zajęcia rozpoczynały się i kończyły punktualnie (ocena od 2 do 5).
4	Zajęcia prowadzone były w sposób zrozumiały i uporządkowany oraz przebiegały w kulturalnej i zachęcającej do aktywności atmosferze (ocena od 2 do 5).
5	Prowadzący rozbudzał zainteresowanie tematyką zajęć oraz motywował do samodzielnego poszerzania wiedzy w obszarze tematyki zajęć (ocena od 2 do 5).
6	Prowadzący przygotował (prezentował) aktualne materiały dydaktyczne, adekwatne do rodzaju zajęć (ocena od 2 do 5).

Uzyskane wyniki ankietowania na poszczególne katedry przedstawiono poniżej:

Semestr zimowy 2023/2024	Katedra					Wydział
Nr pytania	KN	KES	KM	KT	Włączono do powstałej o KT	
1	4.67	4.62	4.83	4.65		4.69
2	4.69	4.67	4.81	4.64		4.7
3	4.77	4.63	4.71	4.66		4.7
4	4.55	4.36	4.64	4.44		4.51
5	4.48	4.12	4.57	4.38		4.4
6	4.63	4.55	4.75	4.58		4.63
Średnia	4,63	4.49	4.72	4.56		4.61
Mediana	4.65	4.59	4.73	4.61		4.66
Uprawionych	4556	2555	2951	2915		12.977
Wypełnionych	770	554	691	782		2,798
Udział procentowy ankiet wypełnionych [%]	16,9	21,7	23.3	26,8		21,6
Liczba uwag tekstowych [liczba]	39	24	38	31		132
Udział procentowy liczby uwag [%]	0,22	0.22	0.22	0.22		0.22

Semestr letni 2023/2024	Katedra					Wydział
Nr pytania	KN	KES	KM	KT	Włączono do powstałej o KT	
1	4.7	4.55	4.48	4.82		4.64
2	4.72	4.57	4.54	4.83		4.67
3	4.73	4.62	4.53	4.77		4.66
4	4.59	4.35	4.35	4.72		4.5
5	4.54	4.28	4.23	4.67		4.43
6	4.64	4.57	4.5	4.74		4.61
Średnia	4.65	4.49	4.43	4.76		4.59
Mediana	4.67	4.56	4.49	4.76		4.63
Uprawnionych [liczba]	3880	3892	1611	3763		13146
Wypełnionych [liczba]	383	343	158	344		1228
Udział procentowy ankiet wypełnionych [%]	9.87	8.81	9.80	9.14		9.34
Liczba uwag tekstowych [liczba]	15	21	8	15		59
Udział procentowy liczby uwag [%]	0.39	0.54	0.50	0.45		0.45

Dla porównania zachowano wyniki ankietowania za lata poprzednie (2022/2023):

Semestr zimowy 2022/2023	Katedra					Wydział
Nr pytania	KTiL	KN	KES	KM	ZGiO	
1	4.82	4.53	4.58	4.78	4.79	4.7
2	4.84	4.52	4.61	4.74	4.79	4.7
3	4.82	4.55	4.51	4.79	4.77	4.69
4	4.7	4.29	4.36	4.47	4.6	4.48
5	4.55	4.25	4.21	4.43	4.41	4.37
6	4.83	4.48	4.56	4.68	4.74	4.66
Średnia	4.76	4.44	4.47	4.65	4.68	4.6
Mediana	4.82	4.5	4.54	4.71	4.76	4.59
Uprawnionych	5382	8494	6454	1240	2002	23572
Wypełnionych	452	600	533	193	121	1899
Udział procentowy ankiet wypełnionych [%]	8.4	7.1	8.3	15.6	6	8.1
Liczba uwag tekstowych [liczba]	16	73	36	24	1	150
Udział procentowy liczby uwag [%]	0.3	0.86	0.56	1.94	0.05	0.64

Semestr letni 2022/2023	Katedra					Wydział
Nr pytania	KTiL	KN	KES	KM	ZGiO	
1	4.73	4.56	4.46	4.56	4.69	4.6
2	4.72	4.56	4.48	4.51	4.73	4.6
3	4.69	4.57	4.53	4.52	4.69	4.6
4	4.67	4.42	4.28	4.36	4.62	4.47

5	4.64	4.39	4.14	4.33	4.58	4.42
6	4.72	4.47	4.42	4.52	4.76	4.58
Średnia	4.7	4.5	4.39	4.47	4.68	4.54
Mediana	4.71	4.52	4.44	4.52	4.69	4.56
Uprawnionych [liczba]	5477	8661	9038	2282	1481	26939
Wypełnionych [liczba]	197	215	230	104	55	801
Udział procentowy ankiet wypełnionych [%]	3.6	2.5	2.5	4.6	3.7	3
Liczba uwag tekstowych [liczba]	12	3	3	1	1	20
Udział procentowy liczby uwag [%]	0.22	0.03	0.03	0.04	0.07	0.07

Komisja zauważyła, że wartości średnie i mediany wyników statystycznych ankiet studenckich były wysoce zbliżone. Można więc przyjąć wyniki średnie za prawidłowe. W semestrze zimowym i letnim oceny poszczególnych katedr nie różniły się w stopniu wymagającym szczególnej uwagi.

W nawiązaniu do wyników najniższych punktacji zauważono, że najczęściej niższą od średniej punktację otrzymuje kwestia zachęcania studentów do aktywności oraz rozbudzania zainteresowania tematyką zajęć i motywowania do samodzielnego poszerzania wiedzy. Tendencja ta pozostaje bez zmian od kilku lat. Komisja sugeruje przypominanie pracownikom dydaktycznym na zebraniach katedr/zakładów każdorazowo przed rozpoczęciem kolejnego semestru (patrz Ustalenia wstępne, punkt c).

Udział procentowy wypełnionych ankiet za rok akademicki 2023-2024 wskazuje na zauważalną poprawę zwrotności ankiet studenckich w stosunku do roku akademickiego 2020-2021, 2021-2022 i 2022-2023. Wzrost jest rzędu 2,5-3 razy. W semestrze zimowym jest znacznie wyższa zwrotność niż w semestrze letnim. Ta tendencja pozostała bez zmian w stosunku do poprzednich lat.

Udział procentowy wypełnionych indywidualnych uwag tekstowych w ankietowaniu ulegał znacznym wahaniom z semestru na semestr w ostatnich dwóch latach akademickich. Komisja przyjęła, że ma to charakter przypadkowy a dokładnie podyktowany indywidualnymi sytuacjami, które studenci pragnęli wyartykułować. Zgłoszono stosunkowo dużo uwag typu „Brak uwag”, „Do takiego wykładowcy, aż miło przychodzić na zajęcia”, „Przystępna atmosfera na zajęciach”, „Ćwiczenia laboratoryjne na pewno nie zachęcały”, „Zajęcia dobrze prowadzone”, „Zajęcia świetne”, „Najsympatyczniejszy profesor na tej uczelni”, „Nie miałam przyjemności mieć zajęć...”, „Nuda”, „... Profesor ... który idzie studentom na rękę”, „Super wykładowca!”, „...JEST NAJLEPSZYM NA UCZELI E L E M JAKIEGO SPOTKAŁEM OD PODSTAWÓWKI!!!”, „Very Good”. Powyższe uwagi częstokroć wyrażają odczucia studenta, ale nie pozwalają ustosunkować się do nich ani nie pomagają poprawić jakości prowadzonych zajęć. Wydaje się, że przy zachęcaniu studentów do wypełnianiu ankiet powinno się zwrócić uwagę na potrzebę wyrażania uwag merytorycznych.

Natomiast zaobserwowano dwie wypowiedzi, które zdaniem Komisji, wymagają ustosunkowania się do nich:

a. „Ciekawe zajęcia, brak wytłumaczenia niektórych zagadnień zmuszał do samodzielnej pracy i szukania odpowiedzi na własną rękę” – Generalną regułą studiowania jest zgłębianie wiedzy przedstawionej przez prowadzącego zajęcia. To jest najkrótsza definicja studiowania. Dalsza część zdobywania wiedzy pozostawała w gestii studenta w ramach pracy własnej. Zakres przekazywanej

wiedzy na zajęciach jest siłą rzeczy ograniczona czasem wyznaczonym na zajęcia dydaktyczne. Prowadzący zajęcia właśnie realizował zajęcia na studiach a w gestii studenta pozostało zgłębienie wiedzy.

b. „... kiedy ktoś spóźniony wchodził do Audytorium to przerywał (dopisek: wykładowca) cały wykład i czekał, aż dana osoba usiądzie. Rozumiem, że można oczekiwać spokoju i ciszy podczas zajęć i wykładów ale to był aż chorobliwy stan. Kilukrotnie, kiedy już kilka osób spóźnionych przyszło, postanawiał zamknąć drzwi od Audytorium na klucz” – Z powyższej wypowiedzi wynika, że spóźnianie się wybranych studentów miało charakter notoryczny a reakcja prowadzącego wykład na zakłócanie spokoju i odwracanie uwagi słuchaczy zamiast zachęcić do przychodzenia na zajęcia na czas - tylko wywoływała rozdrażnienie osób spóźnionych.

Nawiązując do „Ustaień wstępnych, punkt c oraz d” wydaje się, że prowadzący zajęcia poinstruował studentów, że spóźnianie się na zajęcia dydaktyczne szkodzi procesowi dydaktycznemu (w nawiązaniu do przyszłej pracy zawodowej: wykonywaniu pracy zespołowej na statku i prawidłowemu procesowi przejmowaniu obowiązków pracy zmianowej). Natomiast student nie wykazywał woli uczenia się (w nawiązaniu do przyszłej pracy zawodowej: obowiązkowi uczenia się zawodu pomimo, że podjął się studiów na wybranym przez siebie kierunku studiów zawodowych).

Zaobserwowano również sporadycznie pojawiające się oceny na poziomie 2,0-2,5. Oceny były wystawiane przeważnie przez jedną osobę w grupie oraz przeważnie nie towarzyszyła im uwaga merytoryczna. Nie było więc możliwości zweryfikowania zasadności wystawionej oceny.

Komisja przyjęła, że nadal utrzymujące się bardzo niskie zaangażowanie studentów na rzecz oceny jakości kształcenia nie stanowi podstawy do określenia wiarygodnego odzwierciedlenia rzeczywistości.

Uwagi inne:

a. W przypadku prowadzenia zajęć naprzemiennie przez różnych prowadzących w kolejnych tygodniach jest obecnie podawana w planach zajęć, kto z prowadzących rozpoczyna pierwszy albo w jakich dniach kto prowadzi zajęcia. Jednak, w przypadku dni wolnych od zajęć świąt narodowych, nie jest podana informacja, kto z prowadzących prowadzi zajęcia po dniu wolnym od zajęć – ten, któremu zajęcia przypadły, czy ten, który miałby prowadzić w kolejności przestępnej. Taka informacja, zdaniem Komisji, winna być podana jednoznacznie w planie zajęć.

b. Komisja zwróciła uwagę na zdarzające się sporadycznie nierzetelne postępowanie studentów podczas zaliczeń bądź egzaminów. Nierzetelność dotyczyła zarówno prowadzących zajęcia jak i innych studentów. Polegało ono na korzystaniu z niedozwolonych pomocy lub wiedzy studentów siedzących w sąsiednich miejscach. Komisja zwraca uwagę na wykazywanie się przez osobę studiującą własną posiadaną wiedzą na formularzach zaliczeniowych i egzaminacyjnych. W Internecie, w tym na serwisie Allegro można spotkać liczne oferty sprzętu do nierzetelnego wykazywania wiedzy na zaliczeniach i egzaminach. Oprócz tradycyjnych metod (kartka papieru na siedzeniu, we wnęcie stołu, telefon komórkowy na siedzeniu, aparat fotograficzny małych rozmiarów, kalkulator programowalny z wpisanym tekstem lub rysunkiem, itp.) na Allegro oferowane są zmodernizowane ich wersje:

<https://allegro.pl/oferta/dlugopis-sciaga-czarny-do-sciagania-wysuwany-notes-11878246638>

<https://allegro.pl/oferta/zakazany-dlugopis-sciaga-do-sciagania-na-sciagi-szkolny-studia-oryginalny-6483087333>

<https://allegro.pl/oferta/dlugopis-sciaga-czarny-do-sciagania-wysuwany-notes-11878246638>

<https://allegro.pl/oferta/dlugopis-do-sciagania-na-notatki-egzamin-sprawdzian-studia-egzamin-zielony-9447161671>

Zauważa się wzrost wykorzystania nowoczesnych technik zwyczajowo wykorzystywanych w aparaturach szpiegowskich. Są to przykładowo słuchawki bezprzewodowe wkładane do ucha i korzystające z łączności telefonu komórkowego. Uzupełnieniem są zegarki elektroniczne z czarnym zahasłowanym cyferblatem albo smart watch'e. Zegarkiem albo smart watch'em wykonuje się zdjęcie pytań/zadań zaliczeniowych i przesyła do osoby na zewnątrz sali. Ta druga osoba częstokroć siedzi zaraz przy sali, gdzie odbywają się zaliczenia. Po kilkunastu minutach osoba na Sali otrzymuje SMS albo wiadomość mailową z załącznikiem zawierającym odpowiedzi i/lub rozwiązane zadania. W przypadku słuchawek bezprzewodowych istotną rolę odgrywa cena produktu. Najtańsze, w kwotach do 2-3 tysięcy złotych, są widoczną słuchawką w uchu. Te droższe, w kwotach 5-8 tysięcy złotych, są całkowicie niewidoczne dla nawet uważnego obserwatora.

Przykładowe propozycje na Allegro:

<https://allegro.pl/oferta/mini-mikro-sluchawka-na-egzamin-studia-sesja-szpiegowska-niewidoczna-14423110613>

https://allegro.pl/oferta/mikrosluchawka-nano-tesla-mikro-sluchawka-egzamin-7173620885?bi_s=ads&bi_m=showitem:desktop:top:active&bi_c=MmU5Zjk2NDQtY2lxZS00ZTUzLWE2MjMtNDM0ZWY5YzJlNzg3AA&bi_t=ape&referrer=proxy&emission_unit_id=f12d3d8d-5a43-451a-b4a1-a76b32642adb

<https://allegro.pl/oferta/mini-kamera-szpiegowska-ukryta-ip-wifi-podglad-zdalny-do-tekstu-na-egzamin-15197524540>

https://allegro.pl/oferta/mini-kamera-szpiegowska-guzik-podglad-wifi-full-hd-ukryta-z-bateria-12593790851?reco_id=7f9c3270-33dc-11f0-9923-724a7029a2e3&sid=f8bddad5d737919e6c726c989b66bdbe96499e13bc806f55bd0c404f69ac7020

Przykładowe opinie o produkcie:

„Produkt działa bardzo dobrze. Słuchawka niewidoczna. Na egzaminy polecam robi robotę. Ja kupiłem jako pomoc dla konferansjera. Tu niestety brakuje mocy jest zbyt cicha. Przydałby się zestaw do dwóch uszu. Gdy panuje hałas na sali ciężko zrozumieć ale na sesję czy egzamin gdy jest cicho na sali jak najbardziej produkt sztos słyszać całkiem dobrze. Polecam z całego serca.”

Jednocześnie, na podstawie wieloletniego doświadczenia wynika, że jedna osoba jest w stanie kontrolować samodzielność pracy piszących zaliczenie lub egzamin najwyżej przy 30 osobach piszących w dogodnej dla kontrolowania sali.

Zdaniem Komisji, powyższa krótka informacja winna zostać przekazywana prowadzącym zajęcia każdorazowo przed rozpoczęciem się okresu zaliczania i egzaminowania.

4. Analiza wyników z monitorowania kariery absolwentów Uczelni.

Nie analizowano w bieżącym roku akademickim.

5. Analiza wyników przeprowadzonych egzaminów i innych form sprawdzania efektów kształcenia osiągniętych przez studenta.

Komisja uznała za niecelowe na chwilę obecną podejmowanie prac w powyższym temacie.

6. Ocena i doskonalenie funkcjonowania systemu informacyjnego Wydziału.

Komisja podtrzymuje proponowane wcześniej przypominanie **co semestr pracownikom dydaktycznym** najpóźniej przed pierwszymi zaliczeniami/egzaminami, aby **na przedostatnich zajęciach oraz na ostatnich zajęciach przypomnieli studentom o potrzebie wypełniania** dobrowolnych i anonimowych **ankiet** za pośrednictwem systemu USOS a nawet zapewnili 5-10-minutową możliwość wypełnienia takiej ankiety w trakcie zajęć w budynku uczelni albo podczas zajęć zdalnych (patrz *Ustalenia wstępne*, punkt c).

Komisja sugeruje, aby **decyzja** o konieczności przypominania pracownikom, o potrzebie przypominania studentom **wyłączyła od władz Wydziału Nawigacyjnego, czyli od Dziekana WN**. Z informacji posiadanych przez Komisję, taka stosowana praktyka z zainicjowaniem procesu „od góry” przynosi pewne efekty na rzecz wzrostu zwrotności ankiet na pozostałych Wydziałach Uczelni.

Zdaniem Komisji należy zastanowić się także nad aktualizacją formy przeprowadzanych badań ankietowych oraz pytań w nich zawartych. Być może przydatna okazałaby się odpowiednia, dedykowana aplikacja mobilna, mogąca wpłynąć pozytywnie na zwiększenie zwrotności ankiet studenckich.

7. Analiza posiadanej przez wydział infrastruktury dydaktycznej i naukowej potrzebnej do celów dydaktycznych

Zwraca się uwagę na silną potrzebę dokonywania regularnych przeglądów serwisowych wyposażenia i systemów audiowizualnych, służących do realizacji zajęć w salach dydaktycznych. Z biegiem czasu postępuje nieunikniona degradacja wyposażenia, którą należałoby objąć usystematyzowaną kontrolą.

W roku kalendarzowym 2025 kluczowym dla utrzymania ciągłości kształcenia na Wydziale Nawigacyjnym będzie przeprowadzenie ostatniej fazy prac remontowo-budowlanych w newralgicznej sali wykładowej N-020 (wymiana meblowania, poprawa wentylacji, remont okien i ścian).

8. Analiza i ocena poziomu naukowego wydziału w zakresie obszarów wiedzy związanych z prowadzonym kształceniem.

W obrębie analizy i oceny poziomu naukowego wydziału, w zakresie obszarów wiedzy związanych z prowadzonym kształceniem Komisja uznaje za zasadną konieczność porównywania dorobku naukowego (realizowanych publikacji) pracowników Wydziału z jego kierunkami kształcenia. Oceniono, iż do takiej efektywnej analizy niezbędne są informacje w następujących tematach i pozyskiwane w sposób usystematyzowany:

a. Liczba artykułów naukowych i ich tematyka w powiązaniu z tematyką realizowanych przedmiotów,

b. Liczba monografii naukowych i ich tematyka w powiązaniu z tematyką realizowanych przedmiotów,

c. Liczba skryptów i książek podręcznikowych wraz z ich tematyką w powiązaniu z tematyką

realizowanych przedmiotów.

9. Przedstawienie propozycji działań mających na celu podnoszenie jakości kształcenia na Wydziale.

a. Wnioski zawarte w tym paragrafie, a wykazane w poprzednim raporcie, zostały utrzymane w mocy, ponieważ z analizy badawczej wynika, że sytuacja jest podobna, zaś wnioski są istotne dla jakości procesu kształcenia. W przedstawionych przez WKJK uwagach Komisja pragnie zwrócić poniżej uwagę na niektóre z nich. W przypadku podejmowania działań należy jednak odnosić się do całości przedstawionego materiału, aby uniknąć wypaczenia idei przyświecających Komisji przy sporządzaniu opracowanego raportu. W tym właśnie celu zostały rozbudowane „*Ustalenia wstępne*”.

b. Komisja wychodzi z założenia, że w zakresie nauczania morskich kierunków kształcenia Uczelnia winna spełniać wymagania Międzynarodowej Organizacji Morskiej, w tym m.in. Konwencji STCW. Można więc przyjąć, że system dokumentowania aktywności Komisji oraz aktywności pracowników Uczelni powinien spełniać wymogi, ustalenia i standardy Międzynarodowej Organizacji Morskiej. Do standardów IMO nasza Uczelnia powinna więc dostosowywać standardy kształcenia. System zarządzania statkiem i jego bezpieczeństwem (ISM Code) a więc i każdy System Jakości Kształcenia związany z kształceniem pracowników statków morskich powinien zapewnić zrozumiałe i jasne polecenia oraz instrukcje dotyczące realizacji wymaganych zadań w sposób „krótki i prosty”. Musi więc być zapewniona rozsądna równowaga procedur i dokumentacji. Procedury i dokumentacja powinny być łatwe w zastosowaniu praktycznym oraz powinny minimalizować obciążenie wysiłkiem i czasem pracy, przy zastosowaniu najnowszych technologii.

c. Komisja stoi na stanowisku, że ankietowanie pracowników przez studentów ma służyć poprawie jakości kształcenia, stawiając wyższe wymagania względem pracowników jak i studentów. Należałoby zastanowić się, czy klientem Uczelni są studenci, czy przedsiębiorcy zatrudniający studentów. Oczekiwania obu grup klientów są tylko nieznacznie zbieżne ale tym bardziej - nie tożsame. Należałoby rozważyć możliwość realizacji osobnych regularnych ankietowań absolwentów Uczelni w kilka lat po ukończeniu studiów, np. podczas kursów SDK oraz ankiet kierowanych do agencji i armatorów zatrudniających naszych absolwentów. Ankietowania powinny być również skierowane do docelowych (długoterminowych) klientów uczelni, czyli przedsiębiorstw, w tym potencjalnych pracodawców.

d. Zdaniem Komisji, bez wątpienia postępująca, światowa cyfryzacja przekłada się również na proces kształcenia w Uczelni Wyższej. Należałoby zachęcać pracowników do uczestnictwa (a tym samym stworzyć sprzyjające ku temu warunki, możliwości) w szkoleniach z zakresu nowych kompetencji – kompetencji cyfrowych, jak np. stosowanie w nauczaniu narzędzi opartych o algorytmy sztucznej inteligencji (AI).

Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia
Tadeusz Pastusiak